

DOPIS

AKPR, f. KPR, protokol R, inv. č. 791, č. j. R 18951/22, k. 11. Originál, předtištěný text.

a – Adresováno: Vysokováženému Pánu Prezidentovi Republiky v Prahe.

b – Připojeno razítko organizace.

1 – Zváz slovenských železničiarov byl odborovou organizací napojenou na Hlinkovu slovenskou ľudovou stranu (HSLS).

2 – Obě organizace měly blízko k Odborovému sdružení československému (OSČ), napojenému na sociální demokracii.

SZ

TGM

S. Zoch T. G. Masarykovi^a
Modra, 16. listopadu 1922

/100

V Modre, 16. novembra 1922.

Pane prezidente!

Na memorandum šamorínskej ev[anjelickej] a[ugsburského] v[yznania] cirkvi mne osobne odovzdané¹ mám česť oznámiť nasledovné:

1) aby som nemusel všetko na novo opisovať, nech mi je dovolené v odpise pripojiť list, ktorý som poslal o tejto veci Larsenovi,² prezidentovi spojených luteránskych cirkví v Amerike. List tento určený pre človeka neznajúceho naše pomery, myslím, že všetko dopodrobna osvetlí.

2) Ako hlave nášho štátu, považujem si za povinnosť ešte nasledovné oznámiť. Ako osnovateľ návrhu na vyzdvihnutie autonómie, som si vec dobre premyslel a udalosti mi dali za pravdu, že sme len touto cestou mohli udržať evanjelickú cirkev v spoľahlivých slovanských rukách. Bol to revolučný čin, ale v dobe revolúcie sa bez neho zaobísť nedá a keď vezmeme do ohľadu, že medzi farármi v ev[anjelických] slovanských zboroch bolo najmenej 70 % maďarónov, každý to pochopí, že to ani inak nebolo možné. Že sa zbory pri vyzdvihnutí autonómie dobre cítili [a] s ním súhlasili, to najlepšie dokazuje, že zo 162 zborov v mojom dištrikte len 10 nehlasovalo na mňa. Že ako by Slovensko vyzeralo, keby ešte aj evanjelická cirkev bola v nespoľahlivých rukách, to si každý ľahko predstaví.

Prosím, aby toto moje oznámenie bolo v známosť vzaté. Budte uistení, Pane prezidente, že nikomu nechceme krivdu robiť, nikoho nechceme utiskovať, ale zase nikomu nedovolíme, aby pod rúškou cirkve robil protištátnu politiku. A Halmi pre toto chce mať samostatnú cirkev.³

S výrazom hlbokkej úcty

Samuel Zoch^b
Ev[anjelický] biskup

DOPIS

AKPR, f. KPR, inv. č. 515/B, č. j. D 6382/22, k. 38. Originál, strojopis.^c

- a – Adresováno: Pánu prezidentovi Československej republiky v Prahe. Dokument strojem nadepsán: Od biskupa západného dištriktu ev[anjelickej] a[u]g[s]burského] v[yznania] cirkve na Slovensku v Modre. Predmet: Šamorín. Vec Halmiho.
- b – Vlastnoruční podpis perem.
- c – Na dokumentu kancelárska poznámka perem: „Dopis panu prezidentovi odevzdán. Ad acta. V Praze dne 14. dubna 1923. Říha.“ Z další poznámky tužkou vyplývá, že o dopisu bylo prezidentovi referováno 21. 11. 1922.
- 1 – Memorandum není připojeno, z kontextu vyplývá, že šlo o protest maďarských evangelíků proti ustavení samostatné slovenské ev. a v. církve (ECAV) a přijetí její církevní ústavy v roce 1921. Do ECAV, jejíž vedení se nyní nacházelo v rukou slovenských duchovních, patřily i sbory sdružující evangelíky maďarské národnosti. Pokud by maďarští evangelíci chtěli mít vlastní církev, museli by ji nechat znovu zaregistrovat pod jiným názvem – viz též dok. č. 98.
- 2 – Zmiňovaný dopis Zocha Larsenovi je v archivu připojen jako příloha.
- 3 – Jde zřejmě o Józsefa Halmiho, maďarského emigranta, údajně bývalého diplomata z doby vlády Károlyiho a Bely Kuna, který žil v exilu na Slovensku a později se živil jako nezávislý novinář. V roce 1929 zpochybil tvrzení bývalého maďarského ministra Bartha, že Milan Hodža v roce 1918 při jednáních v Budapešti žádal pro sebe ministerstvo a postavil se za Hodžu (viz dok. č. 170). Ludácký deník Slováč v souvislosti s tím označil Halmiho za podvodníka a poukázal na jeho podivnou minulost. Viz článek: Dr. M. Hodža bojí sa ísť pred súd. *Slovák* (11) 1929, č. 224, 3. 10., s. 1.

M. Ruppeldt T. G. Masarykovi
Bratislava, 1. prosince 1922

/101

Pane Prezidente!

Ráďte odpustiť, že sa ešte raz s osobnou záležitosťou obraciam k Vám. Dovoľujem si to preto, že ste vždy tak vreľy a úprimný záujem prejavovali k Hudobnej škole pre Slovensko v Bratislave, ktorú som ja založil a za tri roky úspešne spravoval. Vašej láskavej priazni voči našej škole dali ste i skutkom výraz počas Vášho pobytu v Bratislave.¹

Preto cítim akúsi mravnú povinnosť uvedomiť Vás, Pane Prezidente, o zmenách, ktoré sa udali posledné časy na našej škole.

S polutovaním Vám musím oznámiť, že spravovanie školy mi bolo odobraté. Podarilo sa to intrigám vládneho zástupcu dr. Orla.² Tento kat[olícky] kňaz s jezuitským charakterom vymohol si počas ministerstva Šustu³ definitívu na bratislavskú univerzitu a zastupiteľstvo vlády pri našej škole. Od prvej chvíľe mi dal pocítiť svoju moc. Pri každej príležitosti opravdovými rakušáckym a byrokratickým, duch a radosť ubíjajúcim spôsobom, hrozil pražskou vládou a mocou, akú má v Prahe u vlivných ľudí, ba raz privolať iste on sem do našej školy i revíziu z min[isterstva] z Prahy úplne neoznámene! Myslel, že ma prichytí pri nejakej ne-správnosti peňažitej! No – neprichytil! Je to hotový cabinet noir!^a Že som tento jeho spôsob neuznával, jedno jeho zneužitie úradnej moci spolu s kuratóriom oznámil ministerstvu,